

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2504

av Andreas Norlén m.fl. (M)

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förstärkning av riksdagens utredningstjänst och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare åtgärder i arbetet för att värna demokratin mot radikaliserings- och våldsbejakande extremism och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Datainspektionens arbete med tillsyn, informationsspridning och utbildning för att förebygga och motverka integritetskränkningar, inklusive näthat, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter genom att ansluta fler kommuner till förvaltningsområdena för meänkieli, samiska och finska och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inleda arbetet med att inrätta ett romskt språkcentrum och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen avslår förslaget till mål för politiken för mänskliga rättigheter under punkt 6 i propositionen.
8. Riksdagen godkänner målet för politiken för mänskliga rättigheter enligt vad som föreslås i motionen.

Sammanfattning

Under utgiftsområde 1 Rikets styrelse finansieras den centrala statsledningen samt flera viktiga myndigheter, statsbidrag och uppdrag. Moderaterna föreslår utöver regeringens satsningar ytterligare resurser för åtgärder i arbetet för att värna demokratin mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Vidare föreslås att Datainspektionens arbete med tillsyn, informationsspridning och utbildning för att förebygga och motverka integritetskränkningar och näthat ska förstärkas. Fler kommuner bör tillåtas bli del av förvaltningsområdena för meänkieli, samiska och finska och ett arbete inledas med att inrätta ett romskt språkcentrum. Riksdagens utredningstjänst bör förstärkas och ett nytt mål för politiken för mänskliga rättigheter föreslås.

Anslagsanvisning

Tabell 1. Moderaternas förslag till anslag för 2016 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag (tusental kronor).

<i>Tusental kronor</i>			
Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (M)
1:1	Kungliga hov- och slottsstaten	135 378	
2:1	Riksdagens ledamöter och partier m.m.	867 133	
2:2	Riksdagens förvaltningsanslag	715 382	+5 000
2:3	Riksdagens fastighetsanslag	100 000	
2:4	Riksdagens ombudsmän (JO)	89 041	
3:1	Sametinget	40 897	
4:1	Regeringskansliet m.m.	7 098 798	-104 000
5:1	Länsstyrelserna m.m.	2 595 248	-25 000
6:1	Allmänna val och demokrati	58 340	+5 000
6:2	Justitiekanslern	40 505	
6:3	Datainspektionen	48 689	+1 000
6:4	Svensk författningssamling	1 300	
6:5	Valmyndigheten	19 285	
6:6	Stöd till politiska partier	171 200	
7:1	Åtgärder för nationella minoriteter	102 917	+1 000
7:2	Åtgärder för den nationella minoriteten romer	14 500	
8:1	Presstödet	567 119	
8:2	Myndigheten för press, radio och tv	33 893	
9:1	Svenska institutet för europapolitiska studier samt EU-information	17 619	
Summa		12 717 244	-117 000

Politikens inriktning

Förstärkning av riksdagens utredningsresurser

Alliansregeringen brukade i sina budgetpropositioner ha med siffror som visade effekten av politiken på antalet årsarbetskrafter, sysselsättning, arbetslöshet och BNP.

Att regeringen Löfven i sina budgetpropositioner valt att ta bort denna redovisning är ett av flera tecken på steg som regeringen tagit för minskad öppenhet och transparens. När siffror tas bort från budgeten och förväntade effekter av förslag inte längre redovisas försvåras granskningen av regeringens politik. Det har hittills inte varit riksdagens uppgift att genomföra omfattande beräkningar och analyser av huruvida det faktaunderlag som regeringen presenterar är korrekt och fullständigt eller inte. Denna rollfördelning har dock byggt på förutsättningen att regeringen på ett öppet sätt har redovisat kompletta underlag.

Det främsta redskap som riksdagen och dess ledamöter idag har, vid sidan av utskottskanslierna, för granskning av uppgifter och underlag från regeringen är riksdagens utredningstjänst. Utredningstjänsten har en budget om cirka 30 miljoner kronor och knappt 40 anställda. Under perioder råder redan idag ett mycket högt tryck på verksamheten. Så länge regeringen inte lever upp till rimliga krav på transparens är det angeläget att utredningstjänsten får ökade resurser, så att riksdagens partier får större möjligheter att granska och analysera regeringens förslag. Därför föreslås att RUT förstärks genom att riksdagens förvaltningsanslag ökas med 5 miljoner kronor från och med 2016. Detta finansieras genom en motsvarande neddragning av Regeringskansliets förvaltningsanslag. När riksdagens resurser för utredning och granskning behöver öka på grund av regeringens agerande är det rimligt att det sker genom att regeringens utredningsresurser minskas.

Åtgärder för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism

Sverige är ett fritt, öppet och demokratiskt samhälle. Men det finns krafter som utmanar öppenheten och trotsar demokratins spelregler. Det handlar om såväl vänsterextremister och högerextremister som islamistiska extremister. Inte minst ser vi idag hur radikaliserade personer reser för att strida med terroriststämplade organisationer i Irak och Syrien. Unga som bara månader tidigare haft en vardag med skola och läxor begår plötsligt grova brott i våldsbejakande ideologiers namn. Återvändare riskerar att ha förlorat tidigare spärrar mot våld och förstörelse. Dessa företeelser kan aldrig tolereras. En ökad radikalisering utmanar tryggheten i vårt samhälle. Våldsyttningar måste mötas med lagens fulla kraft men radikaliseringsen måste också bekämpas med ett omfattande förebyggande arbete. Särskilt måste arbetet med unga prioriteras. De unga som är på väg att bli radikaliserade ska upptäckas innan skolbänken står tom och det innebär att myndigheter på alla nivåer behöver vässa sitt arbete.

Alliansregeringen fattade i december 2011 beslut om en handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Handlingsplanen, som sträckte sig över åren 2012–2014, innehöll flera åtgärder för att öka kunskapen om våldsbejakande

extremism och minska det ideologiskt motiverade våldet. Den nationella samordnare som tillsattes under 2014 arbetar nu med att bland annat ta fram en sammanhållen strategi för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Under anslag 6:1 finansieras ett antal uppdrag till bland annat nationella myndigheter med koppling till arbetet mot våldsbejakande extremism. Förslag till ytterligare åtgärder kommer också att behandlas av riksdagen under detta riksmöte. För att fortsätta och utveckla arbetet för att värna demokratin mot radikaliserings- och våldsbejakande extremism tillförs 15 miljoner kronor till anslaget, vilket i förhållande till regeringens satsning innebär ytterligare 5 miljoner kronor från och med 2016.

Förebyggande arbete mot integritetskränkningar

Den snabba utvecklingen av digitala produkter, tjänster och kommunikationsmedel innebär både möjligheter och utmaningar. Omfattande och detaljerade personuppgifter behandlas idag av både myndigheter och privata aktörer och under förhållandevis kort tid har allt mer information som tidigare förutsatt manuell hantering digitaliserats. Riskerna för att människors personliga integritet kränks ökar när all denna information behandlas. Det är mot den bakgrunden relevant att tillse att arbetet mot integritetskränkningar i den digitala miljön har tillräckliga resurser.

Det är också angeläget att utveckla arbetet för att förebygga och motverka olika former av så kallat näthat, som blivit ett allt större problem, inte minst för barn och ungdomar men även för till exempel offentliga personer. Polis och åklagare har en roll att spela när det gäller att beivra brott såsom förtal och olaga hot i den digitala miljön, men det är även betydelsefullt att Datainspektionen, inom ramen för sitt uppdrag att motverka integritetskränkningar – varav näthat är ett särskilt allvarligt exempel – kan arbeta för att motverka näthat och olika möjligheter att sprida näthat.

Det är angeläget att medborgare, företag och organisationer har god information om rättigheter, skyldigheter och ansvar i den digitala miljön och att eventuella överträdelser av gällande regelverk följs upp genom noggrann tillsyn.

Datainspektionens arbete med tillsyn, informationsspridning och utbildning för att förebygga och motverka integritetskränkningar, inklusive näthat, är prioriterat. Myndigheten tillförs därför 5 miljoner kronor, vilket i förhållande till regeringens förstärkning av myndighetens anslag innebär en ökad satsning med ytterligare 1 miljon kronor från och med 2016.

Åtgärder för de nationella minoriteterna

Den möjlighet som finns enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk att utöka förvaltningsområdena för meänkieli, samiska och finska genom att ytterligare

kommuner ansluts till dessa områden efter ansökan hos regeringen har bidragit till att stärka de nationella minoriteternas rättigheter och förutsättningar, i takt med att allt fler kommuner anslutits. Idag är det 75 kommuner och 14 landsting/regioner som ingår i förvaltningsområdena. Det har därtill inkommit ansökningar från ytterligare åtta kommuner om att få ingå i förvaltningsområdena.

Regeringen har enligt uttalanden i media för avsikt att inte bevilja dessa ansökningar i väntan på en översyn av minoritetslagstiftningen. Detta har lett till stor besvikelse och upprördhet hos minoriteterna i de berörda kommunerna och hos minoritetsorganisationerna. De åtta kommunernas ansökningar är i flera fall resultatet av flerårigt förberedande och opinionsbildande arbete och regeringens besked kom helt oväntat och hade inte föregåtts av samråd med eller information till de berörda. Vår uppfattning är att det är bra med en utvärdering och översyn av lagstiftningen, men det bör inte utgöra ett hinder för att ansluta fler kommuner till förvaltningsområdena. Det kan dröja flera år innan en sådan utvärdering och översyn leder till att ny lagstiftning kan träda i kraft och det är svårt att se varför en förstärkning av minoriteternas rättigheter i dessa kommuner skulle behöva anstå till dess.

Regeringen anslår inte några ytterligare medel för att utöka antalet kommuner som ingår i förvaltningsområdena under de kommande åren. Det är viktigt att arbetet med att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter inte avstannar. Medel bör därför anvisas så att även de nu föreliggande ansökningarna kan godkännas. Om de tillkommande kommunerna ska få ersättning på samma nivå som de hittillsvarande kan det bedömas handla om ungefär sex miljoner kronor. Anslaget tillförs 1 miljon kronor. Härutöver bör resurser frigöras inom befintliga ramar. Enligt 2015 års regleringsbrev för anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter disponerar Kammarkollegiet 1 164 000 kronor för åtgärder. Medlen får användas efter beslut av regeringen. Dessa medel skulle kunna tas i anspråk för att finansiera delar av statsbidraget till de nya förvaltningskommunerna. Härutöver bör finansiering ske genom att statsbidraget till befintliga och tillkommande kommuner och landsting/regioner minskas proportionellt. Vår bedömning är att denna minskning, som blir tämligen begränsad, visserligen är beklaglig, men samtidigt mindre negativ för det minoritetspolitiska arbetet än att i flera år utestänga åtta kommuner från förvaltningsområdena.

Därutöver bör uppföljningen av hur kommuner som ingår i förvaltningsområdena för meänkieli, samiska och finska skärpas och kommuner som inte lever upp till sina åtaganden drabbas av sanktioner. Förslag från oss i denna riktning kommer att behandlas under riksmötet.

Åtgärder för den nationella minoriteten romer

Romernas språk och kultur ingår i vårt gemensamma kulturarv. Arbetet med att stärka romernas och Sveriges andra nationella minoriteters egenmakt och inflytande och insatser för att deras språk och kultur ska hållas levande är prioriterat. Det samiska språkcentrum som etablerades 2010 fyller en viktig funktion för att bland annat revitalisera samiskan och främja utökad användning av samiska i samhället. Ett språkcentrum kan bidra till att bättre tillvarata befintliga språkkunskaper och att öka antalet aktiva talare. Det är rimligt att liknande språkcentra byggs upp även för andra minoritetsspråk. Regeringen föreslår att anslaget för åtgärder för den nationella minoriteten romer tillförs 13 miljoner kronor för att fortsätta arbetet med strategin för romsk inkludering. En del av dessa medel bör utnyttjas för att inleda ett arbete med att inrätta ett romskt språkcentrum.

Mål för mänskliga rättigheter

Regeringen föreslår att målet för politiken för mänskliga rättigheter inte längre ska ingå som en del av målet för demokratipolitiken. Det nuvarande målet för demokratipolitiken lyder ”Målet för demokratipolitiken och mänskliga rättigheter är en levande demokrati där individens möjligheter till inflytande förstärks och de mänskliga rättigheterna respekteras”. Regeringens förslag till nytt mål för politiken för mänskliga rättigheter lyder ”Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter”. Förslaget ska enligt regeringen omfatta alla slags förpliktelser som de internationella åtagandena medför för Sverige som konventionsstat. Tyvärr begränsar sig också målet till just dessa förpliktelser. Genom den föreslagna ordalydelsen exkluderar målet den svenska rättsliga dimensionen av de mänskliga rättigheterna och den långa tradition som har föregått dessa. Vi syftar främst på regleringen om mänskliga rättigheter i regeringsformens andra kapitel, men även till exempel bestämmelserna om tryck- och yttrandefrihet i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen hör hit. Tryck- och yttrandefrihet är grundläggande mänskliga rättigheter och Sverige har en lång och unik tradition när det gäller att värna dem. Sverige fick sin första tryckfrihetsförordning redan 1766.

Målet kan jämföras med regeringens långsiktiga mål som angivits i de tidigare nationella handlingsplanerna för de mänskliga rättigheterna som handlade om att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Denna formulering inrymmer väl intentionerna vad avser de mänskliga rättigheterna i det hittills gällande målet för demokratipolitiken samtidigt som det inte på samma sätt begränsar sig till internationella åtaganden. Mot den bakgrunden föreslås att regeringens förslag till nytt

mål avslås och att nytt mål för politiken för mänskliga rättigheter istället antas enligt följande lydelse: ”Målet för politiken för mänskliga rättigheter är att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige”.

Regeringskansliet m.m.

Regeringen avser inte att under 2016 eller 2017 ge något uppdrag till Världsbanken om en fortsatt studie över företagsklimatet i Sverige, i motsats till det beslut som fattades vid beredningen av 2015 års budgetproposition. Detta motiveras med att en utvärdering av Sveriges företagsklimat enligt regeringen kommer att vara mer angelägen vid en senare tidpunkt. Att regeringen helst skulle undslippa granskning i detta avseende kan i och för sig te sig förklarligt och det ligger i linje med den minskade transparens om den ekonomiska politikens effekter som blivit ett signum för regeringen. Några positiva röster om regeringens näringspolitik har inte heller hörts. Granskningar och studier av detta slag bidrar dock på ett positivt sätt till förutsättningarna att utveckla och förbättra politiken. Studien bör därför genomföras och finansieras inom de till Regeringskansliet anvisade ramarna.

Moderaterna avvisar regeringens förslag om tillskott till anslaget Regeringskansliet m.m.

Länsstyrelserna m.m.

Moderaterna avvisar regeringens förslag om tillskott om 25 miljoner kronor till anslaget Länsstyrelserna m.m.

Minskad uppräkningsanslag

För att finansiera prioriterade satsningar görs en justering av de anslag som berörs av PLO-uppräkningsanslag från och med 2017. Effekten blir att uppräkningsanslag blir något lägre jämfört med regeringens förslag.

Andreas Norlén (M)

Annicka Engblom (M)

Maria Abrahamsson (M)

Patrick Reslow (M)

Lisbeth Sundén Andersson (M)

Marta Obminska (M)